

Mäntynen Kaisa

Eläinlääkintähuollon palveluvalikoiman määrittely

Ohje järjestäjille

© Suomen Kuntaliitto ry
Helsinki 2021

Kuntaliitto
Toinen linja 14
PL 200, 00101 Helsinki
Puhelin 09 7711
www.kuntaliitto.fi

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Palvelutarpeen arviointi	7
2.1	Arvio järjestäjän alueen eläimistä	7
2.1.1	Eläinmäärien arvio on tehty eläinlääkintähuoltosuunnitelman yhteydessä.	7
2.2	Alueellisen markkinatilanteen selvittäminen	7
2.3	Oman tuotannon ylläpitämisen tarpeet / ostopalvelun määrän arviointi	8
3	Järjestämisvastuu ja palveluvalikoima	10
3.1	Järjestämisvastuun määrittäminen	10
3.2	Täydentävät palvelut	11
3.2.1	Alueen yksityinen palveluntarjonta (täydentävät palvelut)	12

1 Johdanto

Tällä ohjeella pyritään tukemaan eläinlääkintähuollon järjestäjiä julkisen eläinlääkintähuollon palveluvalikoiman määrittelyssä. Määrittelyä edellytetään kunnilta uuden eläinlääkintähuoltolain (285/2023) perusteella, jotta lain vaatimat yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut turvataan alueellisesti. Laissa kuntaan, kuntayhtymään tai yhteistoiminta-alueeseen viitataan termillä järjestäjä. Järjestäjä huolehtii toimialueellaan eläinlääkäripalvelujen sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoidon järjestämisestä.

Ohjeistus rakentuu kolmesta osasta.

1. Palvelutarpeen arvioinnista,
2. Lakisääteisen järjestämisvastuun ja palvelukokonaisuuden määrittelystä
3. eläinlääkintähuollon järjestämistavat päätöksestä.

Mallia voi käyttää apuna alueellisessa eläinlääkintähuollon palveluvalikoiman määrittelemisessä. Selvitys voidaan kuitenkin tehdä myös muulla palvelun järjestäjän valitsemalla mallilla. Lain 9§ mukaisesti kunkin järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella ottaen huomioon kyseisessä pykälässä määritetyt kriteerit. Kaikkien järjestäjien tulee järjestää 8 §:n palvelut elintarvike- ja turkistuotantoeläimille sekä kiireellinen eläinlääkärinapu (minimijärjestämisvastuu). Muiden 8 §:n palveluiden osalta järjestäjän tulee itse määritellä niiden kuuluminen järjestämisvastuuseen laissa määriteltyjen periaatteiden mukaan (täysijärjestämisvastuu). Järjestäjä voi järjestää palvelut oman tuotantonaan tai sopia palveluiden järjestämisestä yksityisen palveluntuottajan kanssa (12§). Järjestäjä voi päättää myös tarjota järjestämisvastuun ylittäviä täydentäviä eläinlääkäripalveluita (17§), joiden tulee sisältönsä ja mitoituksensa osalta olla oikeasuhtaisia ja markkinaperusteisesti hinnoiteltuja, eivätkä ne saa olla erikoiseläinlääkäripalveluita

Tarkempaa tietoa löydät eläinlääkintähuoltolaista ja hallituksen esityksestä:

Eläinlääkintähuoltolaki:

[285/2023 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

Hallituksen esitys eläinlääkintähuoltolain muuttamiseksi:

[HE 22/2024 vp](#)

Hallituksen esitys eläinlääkintähuoltolaiksi:

[25.5.2022 | Hallituksen esitykset | Finlex](#)

Ohjeen valmistelusta on vastanneet: Leena Tuuri (Oulu), Mikko Turku (SELL), Merja Bojang (Tampere), Maria Tirkkonen (Mikkeli), Päivi Lahti (Helsinki), Jonna Kuronen (Siunsote), Kaisa Mäntynen (Kuntaliitto) sekä Tiina-Mari Aro (Ruokavirasto).

Kuntaliitto kiittää lämpimästi kaikkia ohjeen valmisteluun osallistuneita. Ohjetta päivitetään kysymysten ja kommenttien perusteella.

2 Palvelutarpeen arviointi

2.1 Arvio järjestäjän alueen eläimistä

2.1.1 Eläinmäärien arvio on tehty eläinlääkintähuoltosuunnitelman yhteydessä.

- Suunnitelma (liitteenä) tai linkki suunnitelmaan

Lähteenä käytettyjä rekistereitä voivat olla mm.

- Eläinten pitäjä- ja pitopaikkarekisteri, muu rekisteri tuotantoeläimistä (eläinlajikohtaiset rekisterit)
- Lemmikkien lukumäärä suhteessa asukasmäärään (1/8 lemmikkiä asukasta kohti)
- Hevosten pitopaikkarekisteri Hippoksen rekisterit, rotukohtaiset rekisterit
- Muut rekisterit eläinten lukumääristä
- Huomioitavat mahdolliset kausivaihtelut esim. loma-asumien ja matkailu

2.2 Alueellisen markkinatilanteen selvittäminen

- Perusteet tarkastelualueen valintaan tulee määritellä riittävällä tarkkuudella avoimesti
 - Tarkastelu voidaan tehdä yhtenä kokonaisuutena huomioiden toimialueella olevat yksityiset palveluntarjoajat tai toimialueella ja sen lähialueella olevat yksityiset palveluntarjoajat.
 - Mahdollista tehdä tarkastelu useammassa osassa toimialueella huomioiden kullakin tarkastelualueella olevat yksityiset palveluntarjoajat.
- Yksityiset palveluntarjoajat ja niiden palveluvalikoiman, palveluiden laajuuden, saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden kartoittaminen
- Tietoa palvelujen tarjoajista voidaan kerätä monin tavoin. Aluehallintovirastojen keräämää tietoa voi pyytää tietopyynnöllä tai rekisteritietoihin pääsee myös ELTE eläinlääkäripalvelut-järjestelmästä (kirjautuminen pääsynhallinnan tunnuksilla) <https://elte-vk.ruokavirasto.fi/elte/login-page>. Tietoja on myös saatavilla palveluntarjoajan verkkosivuilta.
- Palveluiden sisällöstä on näiden kautta mahdollista saada jonkin verran tietoa. Ajantasaisen tiedon keruuseen voi olla tarve tehdä kartoituskysely.

- Tämän ohjeen liitteenä (liite 1) on esimerkinomainen kysymyslista yksityisen sektorin palvelutarjonnan sisällöstä ja saatavuudesta. Se on tarkoitettu sovellettavaksi soveltuvien osin.
- Tietoja palveluiden sisällöstä voi saada myös yhteisistä keskustelutilaisuuksista tai palveluntarjoajakohtaisesti käydyissä neuvotteluissa
 - Yksityisen palvelutarjonnan selvittämisen laajuus valitaan järjestäjän toimintaympäristön mukaan ja voi olla tätä laajempi tai suppeampi
- **Syrjäiset alueet:** Selvityksen perusteella voi myös löytyä syrjäisiä markkinapuutosalueita, joilla ei ole edellytyksiä liiketaloudellisesti kannattavaan erikoistasoisten palvelujen tuotantoon eikä näille alueille sen vuoksi todennäköisesti synny yksityistä palveluntarjontaa. Tällöin järjestäjä voi tarjota myös erikoistason palveluita oman toimialueensa eläinten omistajille.

2.3 Oman tuotannon ylläpitämisen tarpeet / ostopalvelun määrän arviointi

- Toteutuneet potilaskäynnit toimialueella/toimialueen eri osissa/vastaanotoilla ovat
 - Käynnit pitopaikoissa virka-aikana
 - Käynnit pitopaikoissa virka-aikojen ulkopuolella
 - Käynnit vastaanotolla virka-aikana,
 - Käynnit vastaanotolla virka-aikojen ulkopuolella
 - Terveystieteidenkäynnit
- Mahdollisesti lisäksi:
 - Kiireelliset ja kiireettömät käynnit
 - Järjestämisvastuuseen sisältyvät ja järjestämisvastuuta täydentävät palvelut
- Eläinlääkintähuoltolain 10§ mukaisesti järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten. Lisäksi kiireellinen eläinlääkärinapu on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkärinapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.
- Henkilöstötarpeeseen vaikuttavat suoritemäärien lisäksi esimerkiksi matkoihin käytettävä aika sekä päivystyksen järjestelyt.

- Tarvetta voidaan arvioida myös eläinlääkintähuoltosuunnitelman toteutuman perusteella, ja perustuen omaan arvioon palvelun järjestämisestä kysyntää vastaavasti, tai muun arvion perusteella
- Palvelutarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää myös asiakastyytyväisyyskyselyjä, jolloin tulee huomioida milloin toteutettua mitä osa-aluetta koskien (esim. tuotantoeläinpalveluita). Kyselyn vastausten mukaan palveluiden riittävyyttä voidaan arvioida esim. tyytyväisyys korkea, palveluja on riittävästi tai muuten.

3 Järjestämisvastuu ja palveluvalikoima

Valitse vaihtoehto kohdasta 3.1 ja tarvittaessa myös kohdasta 3.2 ja täydennä perusteluita vastaamaan alueen tilannetta ja tarvetta

3.1 Järjestämisvastuun määrittäminen

- ☐ Toimialueella /toimialueen osassa järjestämisvastuuseen kuuluvat vain 8 § mukaiset palvelut elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettäville eläimille sekä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille eläimille.
 - Perusteluesimerkinä: Alueella on riittävästi yksityisiä palveluita tuottamaan kiireettömät palvelut muille kuin elintarvike ja turkistuotantoa varten pidettäville eläimille kohtuuhintaisesti eikä järjestäjän tehtävien asianmukainen hoito vaarannu.
 - Huomioitavaa, että kiireellinen eläinlääkäriapu on lain 10§ mukaisesti tarjottava kaikille järjestäjän toimialueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.
- ☐ Toimialueella/toimialueen osassa järjestämisvastuuseen kuuluvat kaikki 8§ mukaiset palvelut, koska alueelle ei ole yksityistä palveluntarjontaa.
- ☐ Toimialueella tai toimialueen osassa järjestämisvastuuseen kuuluvat osittain tai kaikki 8 § mukaiset palvelut, vaikka alueella on yksityistä palveluntarjontaa.
 - Perusteluissa tulee arvioida kyseisten palvelujen riittävää ja kohtuuhintaista alueellista saatavuutta sekä lakisääteisten minimipalveluiden ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamista
 - Perusteluesimerkkejä yksityinen palvelutarjonnan arvioinnista:
 - Kuvaile ja arvioi kohdan 2. perusteella **yksityisen palveluntarjonnan**
 - aukioloaikojen kattavuus
 - 8§ mukaisen palveluiden saatavuus ja riittävyys virka- ja päivystysaikoina

- 8§ mukaisten palveluiden saatavuus ja riittävyys eläinlajikohtaisesti
- Perusteluesimerkkejä oman tuotannon ylläpitämisen tarpeesta:
 - Alueella ei ole riittävästi yksityisiä palveluita
 - Yksityisiä palveluita ei ole riittävästi sekä virka-aikoina että virka-aikojen ulkopuolella yksityisten palveluntarjoajien aukioloaikojen takia. Tarkenna miten.
 - Yksityisiä palveluita ei ole riittävästi kaikille järjestämisalueen kotieläinlajeille
 - Yksityinen palvelu ei ole kohtuuhintaista verrattuna yksityisten palveluiden yleiseen hintatasoon
 - 8§ mukaisten palvelujen tuottaminen elintarvike- ja turkistuotantoeläimille, kiireellisen eläinlääkäriavun tuottaminen kaikille eläimille ympärivuorokautisesti sekä eläinlääkintähuollon viranomaistehtävien hoitaminen edellyttää riittävää palvelukokonaisuutta
 - Kaikkien 8§ mukaisten palveluiden tuottamista tarvitaan varmistamaan kiireellisen eläinlääkäriavun tuottaminen kaikille eläimille ympärivuorokautisesti, työn pitovoima sekä hoidon asianmukaisuus.
 - Palvelujen (esim rokotukset) tuottamisella varaudutaan eläintautitilanteen tai sen uhkan hallitsemiseen.

3.2 Täydentävät palvelut

- ☐ Toimialueella tuotetaan järjestämisvastuun lisäksi täydentäviä palveluita julkisina palveluina
 - Täydentävinä palveluina tarjottavien eläinlääkäripalveluiden kohdalla on tarpeen listata ne erikseen
 - Julkisen järjestäjän tuotettavien täydentävien palveluiden määrä on yksityistä palveluntarjontaa täydentävä, eivätkä ne ole pitkälle vietyjä erikoispalveluita. Näitä täydentäviä palveluita tuottamalla voidaan virka-aikojen ulkopuolella välttää kuljettamasta potilasta pitkien matkojen päähän, jolloin hoidon saaminen viivästyy.
 - Huomioitavaa on, että täydentäviin palveluihin siirtyvät myös muut kuin järjestämisvastuuseen määritetyt 8 §:n mukaiset palvelut:
 - Mikäli järjestämisvastuuseen alueella kuuluvat vain pakolliset 8 § mukaiset palvelut elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettävillä eläimille sekä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille eläimille, ja
 - mikäli alueella on riittävästi yksityisiä palveluita tuottamaan kiireettömät palvelut muille kuin elintarvike ja turkistuotantoa varten pidettävillä eläimille kohtuuhintaisesti
 - eikä järjestäjän tehtävien asianmukainen hoito vaarannu.
 - Huomioitavaa on lisäksi, että toimialueen ulkopuolisten asiakkaiden kohdalla kaikki palvelut, jotka ylittävät pakolliset 8 § mukaiset palvelut elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettävillä eläimille sekä kiireellisen eläinlääkäriavun kaikille eläimille, ovat täydentäviä palveluita

3.2.1 Alueen yksityinen palveluntarjonta (täydentävät palvelut)

- Kuvaile ja arvioi kohdan 2.2 perusteella täydentävien palveluiden osalta yksityistä palveluntarjontaa, perusteluesimerkkejä arvioinnista:
 - Aukioloaikojen kattavuus
 - Täydentävien palveluiden saatavuus ja riittävyys virka- ja päivystysaikoina eläinlajikohtaisesti
 - Alueella ei ole riittävästi yksityisiä täydentäviä palveluita
 - Palvelua ei ole riittävästi saatavilla kaikkina aikoina (kuvaile milloin)
 - Täydentävien palveluiden tuottamista tarvitaan varmistamaan pakollisten palveluiden järjestyminen ja hoidon asianmukaisuus.
 - Palvelulla voidaan välttää eläimen kuljettaminen pitkien matkojen päähän saamaan kiireellistä hoitoa
- ☐ Toimialue on osittain tai kokonaan syrjäistä markkinapuutosaluetta. Palveluvalikoimaan kuuluu myös erikoiseläinlääkäripalvelut oman toimialueen asukkaille.
 - Perusteluja:
 - Kyse on sellaisista syrjäisistä alueista, joilla ei ole erikoistasoisten eläinlääkäripalvelujen yksityistä tarjontaa ja joille tällaisen tarjonnan syntyminen ei kunnan liiketoiminnasta riippumatta ole todennäköistä.

Kaaviokuvia liitteessä 2.

4 Palvelukokonaisuuden järjestämistapa

4.1 Oma tuotanto

- perustelut miksi näin tai miksi ei näin:
 - Esim. toimintavarmuus

4.2 Ostopalvelu

- perustelut miksi näin tai miksi ei näin:
 - Kyllä / ei yksityistä tarjontaa...
 - Ei toimivia markkinoita...
 - Aiemman kokemuksen perusteella voi olla syytä pohtia vaikutuksia palvelun hintoihin.
- Palvelujen tuottaminen on kilpailutettu lainsäädännön mukaisesti

4.3 Osittain omana palveluna ja osittain ostopalveluna

- perustelut miksi näin tai miksi ei näin:
 - Yksityistä palvelua saatavilla rajoitetusti (tietyille eläinlajeille, toimenpidekokonaisuuksiin, aikoihin)
- Ostopalvelun osuus on kilpailutettu lainsäädännön mukaisesti

4.4 Palveluiden hankkiminen lakisääteisesti Helsingin yliopistolta

- Missä laajuudessa palveluja hankitaan HY:n järjestäminä
- Taustatiedoiksi on perustelua selvittää minkä verran palveluiden järjestäminen maksaisi omana palveluna.

- Liite 1. Esimerkinomainen kysymyslistaus alueellisen markkinatilanteen selvittämiseen
- Liite 2. Kaaviokuvia vaihtoehtoista (järjestämisvastuu ja palveluvalikoima)
- Liite 3. Lainsäädännön kohtia eläinlääkintähuoltolain muutoksesta koskien palveluvalikoiman määrittämistä